

Sygn. akt III KO 53/22

POSTANOWIENIE

Dnia 18 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz

w sprawie z wniosku **Z. W.**,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej
na posiedzeniu w dniu 18 maja 2022 r. ,
wniosku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 20 kwietnia 2022 r., sygn. akt II AKa [...],
o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu,
z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości,
na podstawie art. 37 k.p.k. *a contrario*,

p o s t a n o w i ł:
wniosku nie uwzględnić.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2022 r., sygn. akt II AKa [...], zwrócił się do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu, z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości. Uzasadniając swój wniosek wskazał, że sprawa dotyczy apelacji pełnomocnika Z. W. w sprawie z wniosku o odszkodowanie i zadośćuczynienie za represje z tytułu wykonania wyroku byłego Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 14 października 1949 r., sygn. akt I K [...], skazującego K. M. na karę 3 lat pozbawienia wolności. Sąd zaakcentował to, że w sprawie wystąpił szczególny układ procesowy, kiedy to Sądowi odwoławczemu przedstawiono do rozpoznania apelację w sprawie o odszkodowanie i zadośćuczynienie, będącej konsekwencją unieważnienia wyroku byłego Sądu Apelacyjnego w [...], w której rolę reprezentanta strony (*stationes fisci*

Skarbu Państwa) pełni Prezes Sądu Apelacyjnego w [...]. W przekonaniu Sądu Apelacyjnego w [...] taka sytuacja może rodzić przekonanie o braku warunków do obiektywnego rozpoznania sprawy u postronnego obserwatora.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Inicjatywa Sądu Apelacyjnego nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy zauważyć, że instytucja unormowana w art. 37 k.p.k. ma charakter wyjątku od zasady rozpoznania sprawy przez sąd miejscowo właściwy i z tego względu jej zastosowanie powinno mieć miejsce jedynie wówczas, jeżeli przemawiają za tym istotne względy, związane z dobrem wymiaru sprawiedliwości. Jednym z nich jest autorytet wymiaru sprawiedliwości, dla kształtowania którego należy unikać sytuacji, w których rozpoznanie danej sprawy przez sąd wiązałoby się z ograniczeniem swobody orzekania lub mogłoby – w odczuciu społecznym – prowadzić do przekonania o braku warunków do bezstronnego rozpoznania sprawy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że „zewnątrzny wizerunek funkcjonowania sądów wymaga, aby unikać wszelkich sytuacji mogących stwarzać zagrożenie formułowania racjonalnych opinii, że nie tylko względy merytoryczne decydują o sposobie rozstrzygnięcia sprawy. Toteż należy uwzględnić wniosek złożony w trybie art. 37 k.p.k., jeżeli zachodzą uzasadnione podejrzenia, że postronny, ale i obiektywny obserwator określonego postępowania sądowego mógłby powziąć wątpliwości co do rozpoznania sprawy w sposób obiektywny i bezstronny w sądzie właściwym do rozpoznania sprawy” (*postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2021 r., II KO 34/21, LEX nr 3181529; zob. też: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 lipca 2019 r., V KO 71/19; LEX nr 2744156*).

W orzecznictwie wskazuje się też jednak, że „autorytet i powaga wymiaru sprawiedliwości wymaga, aby sądy nie ulegały presji opinii publicznej, ani nie popadały w zwątpienie co do własnych kompetencji w zakresie przeprowadzenia rzetelnego procesu. Racjonalna nieustępliwość w tym względzie sprzyja kształtowaniu się pozytywnego wizerunku organów trzeciej władzy, minimalizując tym samym wątpliwości co do obiektywizmu i niezawisłości w rozpoznawaniu

przyszłych spraw, ograniczając tendencję do nadużywania stosowania właściwości delegacyjnej w związku z inicjatywami sądów na tle wątpliwości co do respektowania gwarancji sprawiedliwego procesu” (*postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2011 r., III KO 72/11, LEX nr 1044040; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2009 r., III KO 81/09, OSNKW 2010/2/20, LEX nr 551465*). Dlatego też należy uznać, że fakt, że w sprawie Skarb Państwa reprezentowany jest przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...], którego sędziowie mają rozpoznać apelację pełnomocnika wnioskodawczynie nie może przesądzać o skorzystaniu przez Sąd Najwyższy z tzw. właściwości delegacyjnej. Należy podkreślić, że zarówno Prezes Sądu, jak i sędziowie zasiadający w składzie Sądu Apelacyjnego w [...] występują we wskazanych rolach procesowych w charakterze urzędowym, posiadając status sędziów, z czym wiążą się szczególne obowiązki, ale i także szczególna pozycja ustrojowa, której fundamentem jest niezawisłość sędziowska oraz podleganie jedynie Konstytucji i ustawom. Wyrażanie przez Sąd Apelacyjny wątplenia co do postrzegania rozpoznania sprawy przez Sąd miejscowo właściwy podważa ten aksjomat, godząc w autorytet wymiaru sprawiedliwości.

Tym bardziej okoliczność, że podłożem faktycznym sprawy jest wydanie wyroku skazującego przez Sąd Apelacyjny w [...] w dniu 14 października 1949 r., sygn. akt I K [...], nie może uzasadniać przekonania o potrzebie zastosowania art. 37 k.p.k. Należy wyrazić wręcz pogląd przeciwny. Kontrola instancyjna wyroku Sądu pierwszej instancji przeprowadzona przez Sąd Apelacyjny w [...] funkcjonujący w zupełnie innych, demokratycznych ramach ustrojowych, na podstawie odmiennej, gwarancyjnej procedury w porównaniu do sytuacji prawno-ustrojowej pod koniec lat 40-tych XX w., oprócz oczywistych konsekwencji procesowych, będzie stwarzać w kontekście symbolicznym, najlepsze warunki do wydania orzeczenia, przywracającego poczucie sprawiedliwości po ponad 70 latach. Żaden inny Sąd, niż Sąd Apelacyjny w [...] nie jest bardziej odpowiednim organem do procedowania w niniejszej sprawie i przywrócenia wiary w niezależne sądy na tym niewielkim odcinku, który jednak, w połączeniu z orzekaniem w tysiącach innych spraw, buduje autorytet wymiaru sprawiedliwości.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

a.s.